

Prestaties en resultaten Spectrum voor Leefbaarheidsalliantie

Inhoudelijk jaarverslag 2021

Inleiding

In dit document geven we weer hoe Spectrum in 2021 bijgedragen heeft aan het beleidsprogramma leefbaarheid 'Verbonden met je buurt' van de Provincie Gelderland.

In vorige beleidsperiode is de Leefbaarheidsalliantie Gelderland opgericht. Daarin werken Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland (DKK), Plattelands Jongeren Gelderland (PJG), Spectrum, partner met elan en Zorgbelang Inclusief samen om het programma Leefbaarheid in te vullen.

Het doel van het programma Leefbaarheid is het versterken van de (sociale) verbondenheid en inclusie op dorps- en wijkniveau. Inclusie is voor de provincie een belangrijk streven. Daarbij gaat het erom dat iedereen mee kan doen, ongeacht afkomst, gender, seksuele oriëntatie, religie, leeftijd, beperking of sociaaleconomische achtergrond (Coalitieakkoord Gelderland). Ruimtelijke en sociale opgaven gaan hierbij vaak hand in hand en zijn aan elkaar verbonden.

Over de Leefbaarheidsalliantie

De Leefbaarheidsalliantie Gelderland richt zich vooral op de ondersteuning van inwoners(organisaties) bij het starten of continueren van hun initiatieven die de sociale cohesie versterken. Naast de individuele ondersteuning van initiatieven is de Leefbaarheidsalliantie Gelderland verantwoordelijk voor het (groepsgewijs)delen van kennis over en voor inwonersinitiatieven en het verbinden van (mogelijke) initiatieven zodat deze elkaar kunnen inspireren en van elkaar kunnen leren.

De inzet van de alliantie verbreedt zich steeds meer tot de ondersteuning van inwonersinitiatieven die de sociale cohesie versterken en die raakvlakken hebben met doelen van andere provinciale programma's, zoals bijvoorbeeld sport, cultuur, natuur, energietransitie en wonen. Daarbij zet de alliantie in op een integrale en ontwikkelingsgerichte benadering van de opgaven in dorpen, wijken en regio's. Monitoring van de impact van de initiatieven behoort steeds nadrukkelijker tot de focus en het arsenaal van ons handelen. Naar aanleiding van de monitoring willen we ook steeds meer trends in beeld brengen.

Over het leefbaarheidsprogramma 2021-2024

Het leefbaarheidsprogramma is onderverdeeld in vijf programmalijnen. Onder elke lijn hangen diverse onderwerpen, die elkaar raken en deels overlappen. Ons uitgangspunt is dat wij (LA) samen met inwoners integraal werken aan vraagstukken op het vlak van leefbaarheid.

Dat houdt in dat wij inwoners stimuleren om hun vragen en initiatieven te koppelen aan opgaven van hun wijk of buurt en daarbij aandacht hebben voor alle inwoners – juist ook voor hen die niet vanzelfsprekend (kunnen) meedoen. In onze ondersteuning hebben we nadrukkelijk aandacht voor de duurzaamheid van initiatieven: hoe levensvatbaar zijn ze op langere termijn? En hoe kunnen we de impact van de initiatieven in beeld brengen? Leefbaarheid heeft raakvlakken met o.a. ontwikkelingen op het sociaal domein, de omgevingswet, de energietransitie en nieuwe maatschappelijke vraagstukken die zich voordoen naar aanleiding van een actualiteit.

Themalijn 1: Ondersteunen van inwonersinitiatieven (Kennis, Inspiratie, Communicatie, Evaluatie)

Doelstellingen

De centrale doelstelling van het programma van de Leefbaarheidsalliantie Gelderland is het stimuleren van bewonersinitiatieven die de leefbaarheid in Gelderland versterken. Het doel van Themalijn 1 is bewoners ondersteunen met kennis en vaardigheden, die hen beter in staat stellen om gezamenlijke initiatieven op te zetten en uit te voeren. Inwoners leren samen, met en van elkaar. Bewoners kunnen in elke fase een vorm van ondersteuning krijgen. Wij leggen verbindingen en stellen gewenste expertise beschikbaar. Wij ontwikkelen verbindende netwerken en maken deze bekend, onderhouden contacten met kennisnetwerken en regionale netwerken, bieden begeleiding en deskundigheidsbevordering, beheren een kennisbank, dragen bij aan impactmeting en stimuleren 'een leven lang leren'. Wij faciliteren de uitwisseling van kennis en kunde op alle niveaus en het gebruik maken van sociaal kapitaal, waaronder inwoners met ervaringskennis op een grote diversiteit aan onderwerpen.

Prestaties en resultaten

1.1 Kennisbevordering en -uitwisseling, ervaringskennis en goede voorbeelden bundelen en ontsluiten

In 2021 werd online informatievoorziening nog belangrijker dan het jaar daarvoor; we beseften dat we moesten gaan zorgen voor structurele oplossingen om iedereen te kunnen blijven bereiken. Daarom werd onder andere het Spring maar Achterop Festival georganiseerd, een online workshop 10-daagse. Hierbij hebben 150 deelnemers gemiddeld drie workshops gevolgd om hun vaardigheden verder te ontwikkelen en hun initiatief nog verder te brengen.

Verder merkten we tijdens het Zomercongres, dat op 11 oktober plaatsvond, dat de behoefte aan verbinding en live contact erg groot is. De bijna 300 bezoekers reageerden allemaal met 'wat fijn dat dit weer kan, dit samenzijn'. Na de lockdown die daarop weer volgde, willen wij in deze behoefte ook in 2022 voorzien.

In de tweede helft van 2021 hebben wij in een flink aantal dorpen en wijken op bezoek geweest met onze participatiebus. Tijdens deze Gelderlandtour hebben we uitgebreid gesproken over de impact én de kansen van corona op de sociale verbinding in wijk en dorp. We gingen in gesprek met gemeenten, dorpsraden, initiatieven, verenigingen en professionals; wat hebben zij nodig? Deze tour krijgt in 2022 een doorstart.

1.2 Aanreiken van methoden en instrumenten en bijdragen aan kennisontwikkeling

Om de initiatieven in de Gelderse dorpen en wijken te kunnen helpen hebben we tal van methodieken aangeboden. Dat ging vaak over staande en bewezen methodieken als Deep Democracy en Klimaatgesprekken, maar soms ook over methodieken waar we wat meer maatwerk van moesten maken, zoals het werken met geluk, en de wasstraat in samenwerking met het VSB Fonds. Spectrum is in 2021 uitgeroepen tot beste thuiswerkgever van het jaar. In onze analyse over dit succes, hebben we veel aanknopingspunten gevonden waar de initiatieven hun voordeel mee kunnen doen, zoals oplossingen zoeken mét de medewerkers in plaats van voor de medewerkers.

1.3 Inzicht in de stand van zaken: impact van leefbaarheidsinitiatieven

We hebben in 2021 ingezet op de training Impactmanagement. Door samen met de alliantiepartners en de provincie gezamenlijk aan deze training mee te doen hebben we geïnvesteerd in een gezamenlijke taal en aanpak. In 2022 willen we hiermee door, om te kijken hoe we de theorie het beste kunnen inzetten ten bate van ons werk.

1.4 Loketfunctie en helpdesk

In 2021 hebben we benut om het loket van de alliantie op poten te zetten. De opzet van de nieuwe website is gereed en deze zal in het eerste kwartaal van 2022 online gaan. Verder is geïnvesteerd in de samenwerking met het OranjeFonds, omdat initiatieven soms ook gewoon een beetje geld nodig hebben om succesvol te zijn.

Themalijn 2: Dorpshuizen, ontmoetingsplekken & maatschappelijk vastgoed

Doelstellingen

Wij zetten in op een integrale aanpak van zowel binnen- als buitenvoorzieningen op dorps-/ wijkniveau waarbij samenhang en afstemming centraal staan. Deze voorzieningen moeten op het betreffende dorp/de wijk zijn afgestemd en door de inwoners van dorpen/wijk zelf geëxploiteerd kunnen worden. Daarbij is het van belang de bereikbaarheid van voorzieningen (regionaal en lokaal) te vergroten, het beheer en de exploitatie van voorzieningen (lokaal) te verbeteren.

Inwoners worden direct betrokken bij lokale vraagstukken van (her-)inrichting en innovatie.

Voor leegkomend/leegstaand vastgoed wordt bij voorkeur een nieuwe bestemming gevonden met nauwe betrokkenheid van de inwoners. Een belangrijk nevendoeel is dat in de maatschappelijk vastgoeddiscussie, naast het financiële kader, draagvlak en programmering een belangrijke plaats innemen. Vanuit onze ervaring weten we dat samenwerking, programmering en procesbegeleiding essentieel zijn om concurrentie tussen gebouwen te voorkomen. Algemeen belang prevaleert boven het eigen belang (eigen identiteit) van een vereniging of organisatie. Privatisering van accommodaties en het vormen van dorps- of wijkcoöperatie kunnen in dit proces meegenomen worden om lokaal eigenaarschap te bevorderen.

Prestaties/resultaten

2.1 Visie- en planontwikkeling

We ondersteunen initiatiefnemers bij het ontwikkelen van een visie op het beter benutten van maatschappelijk vastgoed gekoppeld aan de opgaven van het dorp/de wijk op andere vlakken. Hierbij kijken we nadrukkelijk naar wat er nodig is voor een duurzame exploitatie voor de toekomst. Dat gaat niet altijd over geld. Juist het ontwikkelen van een gezamenlijke ambitie is een belangrijke succesfactor. Zo helpen we het bestuur van dorpshuis de Koeldert in Waardenburg om weer het huis van het dorp te worden. In andere gevallen volgt uit onze aanpak de wens om te investeren in de gemeenschapsvoorziening. Wij hielpen Triton in Vaassen met de aanvraag voor subsidies. Ook in Beek-Loerbeek en bij Perron 16 in Voorthuizen ondersteunden we de subsidieaanvragen.

2.2 Verbindingen leggen

We zien relatief veel initiatieven voor de ontwikkeling van buitenontmoeting. Zo is er in Emst (gemeente Epe) een groep bewoners bezig met het herinrichten van een braakliggend grasveld achter het dorpshuis. In Ammerzoden (gemeente Maasdriel) zien de vrijwilligers van de Ontmoetingstuin zich geplaatst voor de uitdaging van bouwplannen van het verzorgingshuis naast de tuin. In alle gevallen zie je dat er verbindings (moeten) worden gelegd met andere partijen om de plannen goed in te passen. In Emst sloot de basisschool aan met het vergroenen van hun speelplein en in Ammerzoden werd aansluiting gezocht met de naastgelegen kerk waar plannen voor herbestemming voor is.

We hebben bijgedragen aan het ontzorgingsprogramma voor kleine vastgoedeigenaren in samenwerking met de provincie (Barbara de Leeuw). Er zijn een tiental casussen aangeleverd die door het ontzorgingsprogramma zijn bezocht en houden nauw contact met de adviseurs.

2.3 Toekomstbestendig organiseren

Er is in 2021 veel aandacht voor slimmere manieren van samenwerken in besturen. De rol van de vrijwilligers verandert snel. Zo zien we dat bij veel verenigingen dat het moeilijker wordt om bestuursfuncties ingevuld te krijgen. In Halle werken we samen met een overkoepelende stichting Sport en Ontmoeten die zich tot doel heeft gesteld een volwaardige locatie voor binnen- en buitensport te combineren met laagdrempelige ontmoeten. Dat doet de stichting in samenwerking met het dorps huis waar vooral cultureel aanbod is.

Samen met de Stichting Gelderse Kerken draaien we een pilot waarbij initiatiefnemers die activiteiten in hun kerkgebouw willen ontwikkelen, ondersteund worden bij het programmeren en samenwerken met het kerkbestuur. Zo stimuleren we herbestemming van leegkomend religieus erfgoed. Ook in Groessen, Spijk, Loo, Westervoort en Stokkum lopen trajecten in kerken.

2.4 Praktische ondersteuning

We zagen in 2021 dat dorps- en wijkcentra worstelden met de gevolgen van de coronamaatregelen. Veel gemeenschapsvoorzieningen sloten gedwongen hun deuren behalve in uitzonderlijke gevallen. Wat mocht niet en wat kon nog wel. Ook gemeenten wisten niet altijd het antwoord. We hebben meerdere online MeetUps georganiseerd voor betrokken ambtenaren waar veel praktische informatie is gedeeld, ook onderling.

Er waren een aantal kortlopende adviestrajecten, zoals bij dorps huis de Hoven, de Leghe Polder en wijkcentrum de Bult, waar verduurzaming van de voorziening het doel was. In Elspeet onderzoekt een groep bewoners of ze het dorps huis zelf kunnen gaan beheren.

Themalijn 3: Dorps-, buurt- en wijkontwikkeling en uitvoering (*integrale aanpak*)

Doelstellingen

Inwoners worden gestimuleerd om een eigen plan te ontwikkelen voor de ontwikkeling van hun dorp, wijk of buurt. In die plannen worden naast sociale verbondenheid ook andere opgaven van hun leefomgeving aangepakt. Denk hierbij aan: armoede, eenzaamheid, duurzaamheid, gezonde en groene leefomgeving, vrijkomende agrarische bebouwing, mobiliteit, biodiversiteit, landschap, wonen.

In 'Dorpendeals' maken Gelderse inwoners, gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de Provincie Gelderland nieuwe samenwerkingsafspraken om te werken aan de (sociale) verbondenheid van een wijk of dorp. Deze Dorpendeals komen in principe tot stand op basis van een lokaal initiatief en zijn een middel om in de toekomst verdergaande afspraken te maken om tot uitvoering te komen. Als Leefbaarheidsalliantie Gelderland willen wij inwoners ondersteunen in deze processen. In samenwerking met de Provincie zullen we komende jaren zoeken naar een passende invulling van de rol van de Leefbaarheidsalliantie Gelderland in de vorming van een dorpen-/wijkendeal.

Prestaties/resultaten

3.1 Visie- en planontwikkeling

Ook in 2021 was er volop initiatief waarbij we op verschillende manieren betrokken waren, ondanks dat het jaar voor een groot deel gedomineerd werd door corona. De tientallen inwonersinitiatieven die we ondersteunden variëren van ontwikkelingen op een concrete locatie tot een meer thematische aanpak.

Er zijn meerdere verbindingen gemaakt tussen leefbaarheid en andere provinciaal programma zoals zorg, duurzaamheid en landbouw. Deze verbindingen hebben als doel om onderwerpen integraal aan te pakken en van elkaar te leren. Dit gebeurt bijvoorbeeld via de community of care. Dit is een nieuwe samenwerking tussen partijen die zich inzetten voor gezondheid en welzijn in de regio Midden-Gelderland. Partijen die allen afzonderlijk goede dingen doen rond preventie, en die ervan overtuigd zijn dat ze door hun krachten te bundelen, het samen nog beter kunnen. Ook in Hurwenen maakten we de verbinding met leefbaarheid tijdens diverse sessies rond een geitenhouderij. Hier brachten we de ondernemer, inwoners en de gemeente met elkaar in verbinding om met elkaar op zoek te gaan naar problemen die werden ervaren en oplossingen daarvoor.

In 2021 werden veel stappen gezet rondom duurzaamheid. Niemand kan meer om de klimaatverandering heen en dit merken we ook terug in het aantal aanvragen van inwoners over duurzaamheid. Inwoners willen zich graag inzetten voor hun omgeving en wij ondersteunen hen hierbij. Dit doen we door mee te denken hoe ze meer draagvlak in de wijk kunnen creëren bijvoorbeeld in het ophalen van informatie met enquêtes in Rozendaal en via huis-aan-huis gesprekken met huurders in de wijk Lombok in Arnhem.

Ook hebben we aandacht voor biodiversiteit en circulariteit. In het Spijkerkwartier in Arnhem hebben we meegedacht met subsidiemogelijkheden om wormenhotels verder over de wijk uit te rollen. In Eibergen dachten we mee over een plan voor een natuurinclusief beweegpad dat zowel beweging in de buitenlucht stimuleert als biodiversiteit bevordert.

3.2 Ondersteunen inwoners bij Dorpendeals

Op een aantal plekken zijn de eerste dorpendeals gesloten. Zo loopt de dorpendeal in Slijk-Ewijk al een tijd en ook op andere plekken is gestart of wordt er binnenkort gestart zoals Ermelo, Rekken en Doornenburg. Onze rol is om hierbij de betrokken partijen in de dorpen en wijken bij elkaar te brengen en te verbinden. We denken mee over de invulling van een dorpendeal en hoe deze goed ingebed kan worden in het dorp of de wijk. Vanzelfsprekend wordt een dorpendeal altijd integraal opgepakt. In sommige gevallen, zoals bij Slijk-Ewijk, zijn we onderdeel van het projectteam en zijn ook bij de uitvoer betrokken.

3.3. Praktische ondersteuning

Spectrum biedt op diverse manieren ondersteuning aan inwonersinitiatieven. Ook in 2021 hebben we weer tientallen initiatieven ondersteunt. Soms met een korte vraag om advies voor bijvoorbeeld subsidie, vaak ook voor een langer traject. De initiatieven zijn divers en kleurrijk. Ze allemaal opnoemen is daarom niet haalbaar, wel benoemen we hieronder een paar voorbeelden van initiatieven van 2021.

Zo krijgt het theehuis in het Westenenkpark in Apeldoorn steeds meer vorm en start daar in 2022 een bruisende leer-werkplek waar inwoners een kop koffie kunnen drinken en een cursus kunnen volgen. De Vereniging Afrikaanse vrouwen in Ede zet activiteiten neer voor ouderen die ondersteuning kunnen gebruiken en is er een beweegroute in Zevenaar gerealiseerd.

Themalijn 4: ondersteuning en waardering van vrijwilligers /actieve inwoners

Doelstellingen

Vrijwilligers – of beter gezegd: actieve inwoners – zijn de drijvende kracht achter de leefbaarheid van dorpen en wijken. Zonder hun inzet en deskundigheid zou er weinig van de grond komen.

Reden te meer om waardering te laten blijken, ondersteuning te bieden en met hen in gesprek te blijven. Als Leefbaarheidsalliantie Gelderland bieden we voor vrijwilligers diverse instrumenten, workshops, trainingen en mogelijkheden voor kennisuitwisseling om hen sterker te maken voor het werk dat ze leveren. Wij zoeken naar manieren om vrijwilligers in het zonnetje te zetten. We merken dat er veel druk ligt op vrijwilligers en zoeken naar vormen om hen te ontlasten door bijvoorbeeld een dorpsondersteuner in te zetten tegen een redelijke vergoeding.

In het nieuwe programma Leefbaarheid zullen we als Leefbaarheidsalliantie Gelderland samenwerken met andere provinciale ondersteuningsorganisaties om het aanbod voor vrijwilligers breed beschikbaar te maken en beter af te stemmen.

Prestaties/resultaten

4.1 Duurzame inzet en behoud van vrijwillige energie

In 2021 heeft Spectrum op verschillende manieren de vrijwillige inzet ondersteund. Door het ondersteunen/ adviseren van besturen en netwerken hebben we een verscheidenheid aan organisaties kunnen ondersteunen die (in)direct met vrijwilligers werken. Concrete voorbeelden zijn het adviseren en ondersteunen bij episodisch vrijwilligerswerk, het anders inrichten van een bestuur door de methodiek besturen 2.0. in te zetten. Een mooi voorbeeld zijn de cross overs in een project dat nog in de kinderschoenen staat: Migranten in Beweging in de Liemers. Door onze rol zitten het bestuur van de Moskee en AV de Liemers succesvol samen aan tafel. Gaan zij samen wandelcoaches opleiden, hierbij snijdt het mes aan twee kanten. En het mooiste zij een subsidie aanvraag toegewezen gekregen om deze pilot samen op te pakken.

4.2 Diversificatie van besturen

We hebben in 2021 vooral andere bestuurlijke vragen voorbij zien komen. Dit heeft te maken met de coronapandemie. De vragen die voorbijkwamen: hoe betrek ik mijn vrijwilligers nog bij de vereniging/ activiteiten etc.? Gelukkig waren dit niet de enige vragen en zijn er trajecten opgestart om bijvoorbeeld De Youngleaders training en de Youngleaders Light. Daarnaast zien we ook veel bestuurders die vragen hebben omtrent hun identiteit als vereniging/stichting. Wie zijn wij in de maatschappij? Zijn wij nog wel de organisatie die ooit op is opgericht om deze activiteiten verenigd te realiseren of zijn wij met andere taken bezig. Vanuit besturen 2.0 helpen we organisaties terug naar de kern te grijpen en zichzelf in een hedendaagse rol te krijgen.

4.3. Toepassing wet- en regelgeving

De verenigingsscan en de stichtingsscan zijn namens Spectrum ontwikkeld. Twee praktische tools om in gesprek te gaan met een organisatie om te kijken hoe zij ervoor staan. Aan de hand van de ingevulde scan kunnen verenigingen en stichtingen ondersteuning op maat krijgen. Daarnaast is er een workshop WBTR ontwikkeld om kleine stichtingen en verenigingen in een twee uur durende workshop WBTR

proof te krijgen. Zelfs hebben wij samen met een samenwerkingspartner een aanbod gerealiseerd om statuten tegen gereduceerd tarief WBTR-proof te laten maken.

Themalijn 5: Inclusie (iedereen doet mee)

Doelstellingen

Iedereen in Gelderland die mee wil doen, moet dit ook kunnen. Voor de Leefbaarheidsalliantie Gelderland is dit beginsel zodanig belangrijk dat wij ervoor pleiten om deze themalijn te programmeren naast de andere lijnen die verschillende instrumenten beschrijven. Naast het ondersteunen van initiatieven, agenderen en initiëren wij onderwerpen die het bevorderen van inclusie tot doel hebben.

Prestaties/resultaten

5.1 Ondersteuning van initiatieven op het gebied van armoedebestrijding

Het thema Armoede bleef in 2021 belangrijk voor ons. We ondersteunden en initieerden diverse initiatieven op dit terrein, zoals lokale voedsel-en kledingbanken en het webinar rondom armoede, dat in 2022 wegens succes ook een vervolg krijgt. We startten een pilot rondom laagdrempelige voorzieningen in de wijk zoals Soos de Krent, een inloop voor mensen met vragen op financieel gebied. Een plek waar mensen met eigen ervaring tips geven om te bezuinigen op dagelijkse uitgaven, zodat mensen die in armoede leven extra geld kunnen besparen en kunnen uitgeven aan dingen die ze echt leuk vinden. We werkten aan een steviger netwerk en duurzame verbindingen zodat iedereen mee kan doen op het gebied van duurzaamheid en bouwden samen met Zorgbelang en de duurzaamheidscollega's een mooi programma voor 2022.

5.2 Eenzaamheid

We droegen veel bij aan daadkrachtige projecten die uitgevoerd zijn tijdens de lockdown om bewoners te bereiken, te verbinden en uit te dagen mee te (blijven) doen in hun leefomgeving. Wat hierin opviel was dat vooral kunst en cultuur een grote opmars doormaakten als belangrijk middel om (nieuwe) verbindingen in wijken, buurten en dorpen te maken. Dus startten we met de opbouw van ons netwerk van kunstenaars en cultuurinstellingen en legden we verbindingen tussen hen en leefbaarheidsprojecten, instellingen en overheden. Gezamenlijk ontwikkelden we de Karavaan van Verbinding, een knotsgekke vrolijke optocht door de provincie waar iedereen wel aan mee wil doen (binnen een maand al een bereik van meer dan 300 bewoners). Ook startte een sociaal artistiek project in Nijmegen, waarin oud en jong samen op buurtsafari willen gaan om elkaar beter te leren kennen. Dit project zit nog in de oriëntatiefase en wordt in 2022 verder ingevuld en vormgegeven.

5.3 Wie doen er nog niet mee?

Naast initiatieven die actief zijn op bovengenoemde thema's, zijn er nog veel meer verschillende thema's of groepen te identificeren die minder vanzelfsprekend meedoen. Denk bijvoorbeeld aan ouderen met dementie en een migrantenachtergrond. We ondersteunden deze groep in onder andere Culemborg, Tiel en Ede en bereikten maar liefst 130 ouderen en hun mantelzorgers. Tijdens de coronapandemie maakten we ons zorgen over een groep jongeren die steeds verder uit ons gezichtsveld verdween. We organiseerden een jongerenprijsvraag om deze groep in beeld te houden en bereikten daarmee 60 jongeren.

Deze en andere moeilijk zichtbare groepen, zoals statushouders, mensen met een beperking en kleine groepen uit de Regenboog-gemeenschap, kunnen uiteraard ook een beroep doen op ondersteuning vanuit de Leefbaarheidsalliantie. De afgelopen periode heeft echter uitgewezen dat deze groepen actiever moeten worden benaderd of opgezocht, om mede uitvoering te geven aan leefbaarheid. Daarbij zoeken we altijd naar maatwerk om deze groepen te bereiken. Soms direct en vaak via bestaande inwonersinitiatieven. Vaak ook door ons brede netwerk, waaronder de leden van de Vereniging DKK en PJG, hebben wij diverse ingangen in heel Gelderland op lokaal niveau. Buurdorpen en wijken met meer ervaring met initiatieven kunnen hierin inspireren en helpen.

Ons werk voor het nieuw opgestarte **Regenboog**-platform Gelderland Zuid en het schrijven van de Regenboog-agenda voor Nijmegen bracht ons nieuwe inzichten, kennis en contacten op dit thema. Momenteel zijn we vanuit de LA een belangrijke speler in het Regenboog-netwerk en weten diverse Regenboog-organisaties ons te vinden voor raad en daad. Alleen al in Nijmegen zijn dat er rond de 30, maar ook elders in de provincie groeit dit actieve netwerk. We werken steeds beter samen met onze alliantiepartners op dit thema en bouwen op deze manier samen aan een mooi en divers gezamenlijk Regenboog-aanbod.

We vinden het belangrijk en leuk om te vermelden dat we in 2021 ook steeds meer ingezet hebben op **veilig** kunnen meedoen in gezond Gelderland. Spectrum werkt bijvoorbeeld mee aan het Gelders Sportakkoord 2.0 bij de thema's inclusief sporten en een positieve sportcultuur, zowel op strategisch niveau als op het gebied van kennisdeling en netwerk bouwen. Iedereen mag sporten en bewegen om gezond en gelukkig te blijven, ongeacht wie je bent, van wie je houdt en waar je vandaan komt.

Concluderend kunnen we zeggen dat we rond de lijn 5 thema's steeds meer kennis en tools in huis hebben om vragen vanuit de gemeenschap goed te kunnen beantwoorden. Ons netwerk groeit en daarin blijven we zoeken naar nieuwe samenwerkingen met organisaties zoals kerken, vluchtelingenwerk, ouderenbonden, jongeren-netwerken en Gelderse partners op gebied van sport en bewegen.

We hebben 6 leefbaarheidsprojecten gebruikt om tools en trainingen te ontwikkelen voor onze thema's. Denk bijvoorbeeld aan het Diversiteitsontbijt, waarmee we veel meer bewustwording willen creëren rondom diversiteit en inclusie. De eerste pilots zijn gedaan en in 2022 willen het Diversiteitsontbijt introduceren bij onze partners in het veld. Ook hebben we in het afgelopen jaar (nieuwe) trainingen (door)ontwikkeld. We noemen bijvoorbeeld Inclusie is geen illusie en Inclusieve organisaties, of Creatief inkomsten werven voor Regenboog-organisaties en diverse trainingen rondom het thema eenzaamheid (Hoe kun je als vrijwillig(er) bestuur, bewonersinitiatief iets betekenen voor een ander). In veel projecten zien we dat we steeds vaker en beter ervaringskennis benutten en zetten we waar mogelijk en nodig mensen met eigen ervaring in.

We doen een onderzoek onder gemeentes om te kijken waar we kunnen ondersteunen bij de vormgeving en invulling van inclusie-agenda's en verantwoordelijkheden rondom de Wet Nieuwe Inburgering. Daaruit ontstaan ook nieuwe contacten met kleine stichtingen, verenigingen en bewonersinitiatieven die rondom inclusie en diversiteit ook ondersteuningsvragen hebben.